

Blykallas inspel till Klimat- och näringslivsdepartementet angående

Förslag till RÅDETS BESLUT om godkännande av en kommissionsförordning (Euratom) avseende genomförandet av Euratoms kärnämneskontroll

Diarienummer KN2024/00343

2024-04-02

Blykalla tackar för möjligheten att få inkomma med synpunkter på förslag till Rådets beslut om godkännande av en kommissionsförordning (Euratom) avseende genomförandet av Euratoms kärnämneskontroll. Vi har tagit del av förslaget som helhet men vill särskilt belysa följande.

Övergripande synpunkter

Vi välkomnar initiativet till modernisering av förslaget och ser det som ett steg i rätt riktning för att främja en ökad samstämmighet och enhetlighet av definitioner inom EU. En harmonisering av regelverket skulle underlätta för företag och organisationer att verka över nationsgränserna och främja en mer samordnad och effektiv hantering av kärnavfall. Vi stöder helhjärtat de krav på drifrapporter av avfall och kärnämnen inom EU som förslaget ämnar modernisera och anpassa efter dagens kärnkraftsutveckling. Det är av avgörande betydelse att vi har en klar och transparent redovisning av dessa material för att kunna hantera dem på ett säkert och hållbart sätt. Vi betonar vikten av att införa gemensamma kontrollmekanismer inom EU för att säkerställa efterlevnaden av dessa krav och förhindra eventuell felaktig hantering eller spridning av farliga ämnen, samt att underlätta förutsebarhet i förhållande till rapportering och bokföring.

Angående definition av "avfall"

I förslaget revideras definitionen av "avfall" i kommissionens förordning (Euratom) nr 302/2005 av den 8 februari 2005 om genomförandet av Euratoms kärnämneskontroll (nedan "förordningen") från

avfall: kärnämne i koncentrationer eller kemiska former som av praktiska eller ekonomiska skäl *inte anses* återvinningsbara och som kan deponeras

till

avfall: kärnämne i koncentrationer eller former som gör kärnämnet *omöjligt att* återvinna av praktiska eller ekonomiska skäl, *för vilket ingen ytterligare användning planeras* och som kan slutförvaras

Blykalla ser positivt att uttrycket "*inte anses*" tas bort och ersätts med "*omöjligt*", en revidering som minskar utrymmet för subjektiv bedömning. Samtidigt läggs uttrycket "*ingen ytterligare användning planeras*" till i definitionen. Genom den föreslagna ändringen blir det tydligt att använt bränsle från avancerade reaktorer som ämnar sluta bränslecykeln inte utgör avfall, eftersom syftet är att bränslet ska återvinnas. Tillägget "*ingen ytterligare användning planeras*" bygger in ny en subjektiv bedömning där det behöver tydliggöras vad som avses med "*planeras*".

Ett övergripande mål inom EU bör vara att minska avfallsmängden och öka återvinningen av resurser för att begränsa miljöpåverkan. För att på sikt kunna göra detta måste vi utnyttja resurser, däribland kärnavfall, på bästa möjliga och effektiva sätt, samtidigt som vi säkerställer en sträng kontroll för att förhindra att material hamnar i orätta händer. Prioriteringen bör ligga på att bygga upp säkerheten kring

hanteringen av dessa material, samtidigt som vi utforskar hur ny teknik kan möjliggöra en sluten bränslecykel. Blykalla vill således framhålla att det är positivt att det öppnas upp för att ny teknik kan möjliggöra en säker återanvändning av bränsle i större utsträckning än idag, och att det är viktigt att inte bygga in hinder mot denna utveckling. Vi vill mot denna bakgrund betona vikten av att i förslaget lämna plats för moderna reaktors möjlighet att återvinna bränsle.

Angående definition av 'driftansvarig'

I förordningen föreskrivs ett antal uppgifter som användare av kärnämnen (driftansvariga) ska redovisa till Europeiska kommissionen. Inför revideringen av förordningen har det konstaterats att det finns utrymme att förtydliga, förenkla och minska den administrativa bördan för de driftansvariga. Blykalla ser dock att den nu föreslagna definitionen av 'driftansvarig' riskerar att motverka detta syfte.

Blykalla ställer sig generellt positiv till att det införs en definition av driftansvarig, just för att tydliggöra vilka som har rapporteringsansvar till kommissionen. Genom att i definitionen inkludera aktörer som *planerar att upprätta* en anläggning utvidgas dock kretsen som behöver rapportera till kommissionen jämfört med idag. Vi anser att en sådan definition blir alltför bred och även riskerar att medföra osäkerheter kring vilka som klassificeras som driftansvariga.

De skyldigheter som åligger driftansvariga är i huvudsak hänförliga till hanteringen av kärnämnen och bokföring av dessa för att möjliggöra för kommissionen att kontrollera att kärnämnen inte används för andra ändamål än de uppgivna. Det faktum att en aktör *planerar* att använda kärnämnen innebär inte att så kommer ske i närtid. Från dess att en aktör påbörjar planeringen av en reaktor-anläggning går det ofta årtionden under vilka aktören i fråga inte hanterar nukleära material. För att inte belasta kommissionen eller ålägga administrativa uppgifter på verksamhetsutövare som är långt ifrån att i praktiken hantera kärnämnen bör definitionen avgränsas till aktörer som är nära förestående att hantera nukleära material. Uttrycket "planerar" bör därför antingen tydliggöras eller ersättas med "erhållit tillstånd att uppföra".

Vi ser fram emot att fortsätta samarbeta med Klimat- och näringslivsdepartementet och övriga berörda parter i det gemensamma arbetet med att säkerställa en hållbar och ansvarsfull hantering av nukleära klimat- och miljöfrågor inom EU.

Med vänliga hälsningar,

Thérèse Burman
Head of Legal
Blykalla